

מאמר ד"ה

מעונה אלהי קדם

מכ"ק אדמו"ר

שלמה זלמן מקאפוסט

בן כ"ק אדמו"ר יהודה ליב

בן כ"ק אדמו"ר הצמח צדק

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

ז"ך מרחשון תשפ"ב

נערך ע"י עקיבא שבריק

לעילוי נשמת דוד בן פריידעל

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

קיצור לשונו מאגרת של המגן אבות שנדפס בריש ספרו:

צריכים אנו ... להתחזק בעבודת ה' במוח ולב...ללמוד דא"ח יותר מטבעו ורגילותו...ומה שלומד דא"ח, יחשוב אח"כ בע"פ במוחו כל הדרוש כסדר ד' פעמים בהעמקה והתקשרות דעתו בחווק, וכל המרבה הרי זה משובח עד שיהיה נקנה במוחו ממש כו'. וזהו עבודה יקרה מאד שעיי"ז נעשה אדם אחר לגמרי.

(קטעים מתוך הספר המלך במסיבו כ"ה תשרי תש"ל אודות הספר מגן אבות)

כ"ק הרבי: בכלל, המאמרים מיוסדים על מאמרי הצמח צדק אלא שישנם הוספות. ועד"ז מאמרי אדמו"ר מהר"ש מיוסדים על מאמרי הצ"צ, ובפרט כפי שניתן להווכח עתה כאשר נדפסו הרבה מאמרים מהצ"צ רואים שהרבה ענינים נמצאים שם.

כ"ק הרבי: בעבר, כאמור, לא היו לומדים את ה"מגן אבות" והיתה אימרה שגורה בפי חסידים שאין ללמוד בו, אבל עתה יכולים ללמוד בו, כיון שהם מיוסדים על תורות הצ"צ.

רש"ג: מתחילה הייתי ירא ללמוד בספר "מגן אבות" אך כיון ששמעתי מכ"ק מו"ח (הריי"ץ) שהם מיוסדים על תורת הצ"צ, הוריתי היתר לעצמי.

כ"ק הרבי: הם מאמרים ערבים ("זיי זיינען גישמאקע מאמרים"), והם מיוסדים על תורת הצ"צ עם תוספת ביאור.

מאמר מעונה אלהי קדם

מכ"ק אדמו"ר שלמה זלמן מקאפוסט

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

מעונה¹ אלהי קדם ומתחת זרועות עולם כו'. ופירוש רש"י, דקאי על פסוק שלפניו, מה שכתוב, רוכב שמים בעזריך ובגאותו שחקים. מעון, הם השחקים. (פירוש, לשון מדור. וכמו שתרגם אונקלוס, מדור אלהא. וכן על השקיפה ממעון כו', תרגם אונקלוס ממדור כו'). ואלקי קדם, שקדם לכל אלקים. וברר לו שחקים, לשבתו ומעונתו. ומתחת מעונתו, כל בעלי זרוע שוכנים. זרועות עולם, סיחון ועוג כו'. על כן, יחרדו ויזיעו. לעולם, אימת הגבוה על הנמוך.

וצריך להבין ביאור דברים. הראשון, מה שפירוש על אלקי קדם, שקדם לכל אלקים. מי הם האלקים, שנצרך לומר על השם יתברך, שקדם להם. הלא כתיב, לפני לא נוצר אל. פירוש לפני, בהיותו מאז אני כו', ואחרי לא יהיה, כי אין שייך חס ושלום אחריו. שני, מה שפירוש שהשחקים הם מעון ומדור לו יתברך, והלא הוא יתברך המעון של כל העולם, כידוע מאמר רז"ל, הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו. ויובן זה על פי מה שכתוב בזוהר, בפירוש ברוך כבוד ה' ממקומו, וכמו כן הוא פירוש מה שכתוב הנה מקום אתי. דקשה גם כן, מה שצריך הוא יתברך למקום. ופירוש בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ז, אתר ידיעא איהו לעילא, וקרינן ליה מקום, דביה אשתמודע יקרא דקודשא בריך הוא עילאה דלעילא. והכוונה, דקאי על שש קצוות דמלכות דאצילות, שהם בחינת מקום של עולמות בריאה יצירה עשיה, ועל ידם נמשך גילוי שם הוי"ה בעולמות בריאה יצירה עשיה. וזהו אתר ידיעא כו'. ולא שהוי"ה חס ושלום צריך למקום, כי אם שכדי להיות גילוי ויחוד הוי"ה בנבראים, הוא דוקא על ידי המקום דשש קצוות דמלכות, שהם אתר ידיעא לגבי הנבראים. וזהו כמו שכתוב בפירוש, גדולה הוי"ה כו' בעיר. אימתי הוא גדול, כשהוא בעיר כו', הוי"ה בהיכל קדשו. היכל גימטריא אדנ"י. והוא ענין יחוד הוי"ה ואדנ"י.

וכמו שלמטה בעולם הזה, היה היכל קדש קדשים בבית המקדש, שהיה מקום להתגלות שם הוי"ה למטה בעולם הזה לנשמות ישראל, וכדכתיב עד אמצע מקום להוי"ה כו', (וכתיב ושמתי מקום לעמי כו', הוא גם כן סוד ארבע אמות של הלכה,

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק, ומיוסד על הגהות של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק על פסוק מעונה אלהי קדם, ונדפס באור התורה דברים ח"ד ע' א'תתעת.

וכל הקובע מקום להלכה כו'), והיינו שהוי"ה הוא היה הוה ויהיה, כי אם למעלה לגמרי מגדר מקום. אך, זהו רק קמיה. ובבית המקדש, היה גילוי זה בגשמיות, שמקום ארון לא היה במדה כידוע. ולכן, היה אומרים בבית המקדש שם הוי"ה ככתבו. נמצא, כי היכל קדש הקדשים שבבית המקדש, היה מקום לגילוי הוי"ה למטה.

וכמן כן, להיות גילוי שם הוי"ה בעולמות רוחניים דבריאה יצירה עשיה, צריך להיות מקום לזה, והיינו היכל קדשו, שם מאיר שש קצוות דמלכות. ועל דרך זה יובן גם כן פירוש מעונה, דקאי על השחקים, שהם מעון ומדור כו', כי שחקים תרגם אונקלוס שמי שמייא, והיינו כתר עליון דאצילות, כי כל כתר נקרא שמים. שכמו השמים, מקיף ארבע יסודות הגשמיים, כן הכתר של כל עולם, מקיף ארבע יסודות האלקים, שהם ארבע אותיות הוי"ה שבאותו עולם. (וגם ישמחו השמים, ראשי תיבות י"ה). וכתר עליון דאצילות, נקרא שמי השמים, שמקיף לאצילות בריאה יצירה עשיה בשוה. וזהו שהשחקים, שהם מעון ומדור לאלקים קדם, היינו שהם בחינת מקום, שעל ידם נמשך גילוי אור אין סוף בנאצלים. (ועל זה נאמר, הנה מקום איתי, כדפירוש שם בזוהר, דא איהו מקום טמיר, עיין שם). לא שאור אין סוף ברוך הוא צריך למקום חס ושלום, כי אם כמו שנתבאר, שכדי להיות גילוי הוי"ה למטה בעולם הזה, הוא על ידי המקום דהיכל קדש קדשים שבבית המקדש. וכדי להיות גילוי הוי"ה, בכללות בריאה יצירה עשיה, הוא על ידי היכל קדשו, מקום דשש קצוות דמלכות.

כן, כדי להיות גילוי אור אין סוף בנאצלים, הוא על ידי המעון ומדור דשחקים, דהיינו כתר עליון, שרש הנאצלים כו'. וזהו שאמר הכתוב, רוכב שמים בעזריך. סתם שמים, הוא זעיר אנפין דאצילות, כי זעיר ונוקביה, הם כללות סובב וממלא, דבריאה יצירה עשיה. ומה שהוא יתברך רוכב שמים כו', (כמו שנתבאר פירוש זה בדרוש אורות וכלים), זהו בעזרך, היינו באתערותא דלתתא של נשמות ישראל, כידוע בענין ואתה יגדל נא כח אדנ"י, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, מוסיפין כח בגבורה של מעלה, באלקים נעשה חיל, הבו גודל לאלקיננו, ובגאוותו שחקים. אבל מה שנמשך ומאיר תוספת גילוי אור אין סוף, בבחינת שחקים, כתר עליון דאצילות, זהו רק בגאוותו, רוממות עצמותו יתברך, שאין שום אתערותא דלתתא והעלאת מיינן נוקבין מגיע לשם.

ואחר כך מפרש יותר, לצורך מה הוא הגילוי, ומהיכן הוא הגילוי. ועל זה אמר, מעונה. פירוש, שהשחקים, הם מעון ומדור, פירוש, בחינת מקום, כדי להיות על ידם, גילוי אור אין סוף בנאצלים. ולאיזה בחינה, הם מעון ומדור לאלקים קדם, זהו הקו וחוט מאור אין סוף ברוך הוא. כידוע, שעצמות הקו, הוא מלוכש באדם קדמון. פירוש אדם קדמון, הוא על דרך חומר ההיולי, שנקרא חומר הקדום לצורת הארבע יסודות. כן

אדם קדמון, הוא כמו חומר הקדום לכל ארבע אותיות הוי"ה, ומציאת סדר ההשתלשלות כו', כמו שנתבאר בדרוש ומשה נגש. ומאדם קדמון נמשך הארת הקו, בכתר עליון דאצילות, בכל העשר ספירות דאצילות. ואף על פי שהוא הארה דהארה, מכל מקום, הוא פשוט בתכלית הפשיטות, ולא אינון מדות כלל.

וזהו מעונה אלקי קדם. שהשחקים, הם מעון ומדור לאלקי קדם, זהו הקו שמלוּבש באדם קדמון, כדי להיות גילוי אור אין סוף בעשר ספירות דאצילות. וזהו שמבקשים, השקיפה ממעון קדשך, זהו בחינת מעונה אלקי קדם. ואחר כך, מן השמים, זהו כמו שכתוב רוכב בעזריך, ואזי וברך כו'. והנה ידוע, שבכללות, נקרא אדם קדמון, כתר דכללות. ולפיכך, אדם קדמון, הוא בחינת שחקים, שהם מעונה כו'. ויובן לפי זה, אלקי קדם, על פי מה שכתוב, השמים ושמי השמים לא יכללוך. והפירוש, שעגולי ומקיפי אדם קדמון, שנקרא שמים ושמי השמים, אינם כלים כלל, להכיל עצמיות הקו מאין סוף ברוך הוא. ומה שאיתא בכתבי האריז"ל, שעצמיות הקו מלוּבש באדם קדמון, זהו על ידי לבוש הרשימו, שהוא עולם המלוּבש, כדאיתא בעמק המלך, שרשימו הוא רל"א שערים אלפי ביתות, אותיות שהם מלוּבש לאור אין סוף ברוך הוא. ועל זה נאמר, עוטה אור כשלמה. ולבוש זה, הוא בהיר בתכלית, כי הוא כהדין קמצא, דלבושי מיניה וביה. שהתפשטות חיצונית האור דאין סוף ברוך הוא, ובחינת האחרונה, זהו בחינת אותיות הרשימו, ונקרא טהירו עילאה. (טהירו תתאה, זהו האותיות דמחשבה כו'). וידוע, שכדי להיות אצילות הספירות, וגם מקורי הספירות, היה צמצום ומקום פנוי וחלל ריקן, ולא נשאר כי אם רשימו כו', שהוא כח הגבול שבאור אין סוף כו'.

אך, כוונת המאציל, הוא להיות גילוי אור אין סוף, זהו מה שאחר כך נמשך הקו וחוט, להאיר בתוך החלל והרשימו. ומה שהקו מאיר דרך לבוש הרשימו, שהוא לבוש בהיר, זהו על דרך משל, אור בהיר ביותר, שאי אפשר להסתכל בו כמו שהוא ולקבלו. ורק על ידי זכוכית בהירה בתכלית, אפשר לקבל האור. שבאמת, זהו לפי שעל ידי הזכוכית, נמשך אור של תולדה. ומכל מקום, מפני עוצם בהירת הזכוכית, שאין ניכר כלל שיש איזה מחיצה בפני האור, נדמה ונראה להמקבל, שמקבל עצמיות האור. כן, לפי שהקו מאיר באדם קדמון על ידי הרשימו, שהוא לבוש בהיר, אומרים, שעצמיות הקו מלוּבש באדם קדמון. אבל באמת, הוא כמו שכתוב, השמים ושמי השמים לא יכלולך. וזהו מעונה, שאדם קדמון הוא כתר דכללות, הוא מעון ומדור, שעל ידו נמשך ומאיר אור אין סוף, היינו גילוי אור הקו, בכל הבחינות ומדריגות שלפני האצילות. וגילוי אור הקו נקרא אלקי, לפי צמצום, שהוא רק קו וחוט דק, וגם לפי שנמשך להאיר בבחינת גילוי בפנימיות, על דרך אלקי בקרבי.

וקדם, פירוש רש"י, שקדם לכל אלקים. פירוש אלקים, הם כללות הספירות, שהם כח הגבול דאין סוף ברוך הוא, כי הם תוארים מוגבלים, חכמה, חסד, ויש עשר ספירות דנקודים, ועקודים, וגם באדם קדמון כו'. ושרש הראשון בכל בחינות אלקים אלו, הוא הרשימו, שהוא כללות כח הגבול שבאין סוף ברוך הוא, כמו שמיוחד עם אור אין סוף, דהיינו התפשטות וחיצוניות האור כנזכר לעיל. אשר בבחינה זו, הוא הצמצום ומקום פנוי, כדי להיות פעולת ואצילות הספירות. והקו, זה מה שמאיר פנימיות אור אין סוף ברוך הוא, כדי להיות גילוי אור אין סוף, כמו שהוא בבחינת עצמותו, שהוא אין סוף כו'. ואם כן, הרי זהו אור שלא נגע בו הצמצום, הנזכר לעיל. ולכן נקרא אלקי קדם, שקדם לכל אלקים.

ומתחת זרועות עולם, כתיב, קומי לך רעייתי כו'. והקרי, לכי, וקאי על עליות הנשמה לשרשה במחשבה עילאה. וזהו ענין כ"ף, שהוא שני פעמים יו"ד, היינו שהכתר נבחן לשני בחינות. שרש הנאצלים הנקרא אריך אנפין, ויש בו עשר ספירות, ובחינת תחתונה שבמאציל הנקרא עתיק יומין. ומה ששייך שם עשר ספירות, היינו שאור אין סוף המאיר בחכמה עילאה דאצילות, נקרא חכמה דעתיק. ואור אין סוף המאיר בבינה, נקרא בינה דעתיק. וזהו שני פעמים יו"ד, שהוא כ"ף. וגם, כ"ף כפופה, הוא כמו כף יד וזרוע הכפופה, שמקיפים בה דבר כו'. ולמעלה, זהו מה שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו', שהוא להיות התחלקות העולמות, עד שהם [נראים לישראל]. אמנם, בהרצון, אין שום התחלקות. ואם כן, הרצון, מקיף וכולל כל פרטי ההתחלקות דאצילות בריאה יצירה עשיה כאחד. ועל זה רומז הכ"ף כפופה, שהוא כמו זרוע וכף היד, שמקיף כל דבר. ועל זה נאמר, ומתחת זרועות עולם. שאפילו זרועות עולם, שהוא מה שעלה ברצונו להאציל כו', הוא מתחת, היינו לאחר הפרסא שבבחינת נצח הוד יסוד דאדם קדמון. וזהו ענין צמצום אדם קדמון, כנזכר בתניא. ומעונה אלקי קדם, זהו למעלה מהפרסא והצמצומים דאדם קדמון.

ויובן על דרך שבאצילות יש הפרש בין שלש ראשונות לשבע תחתונות. ששבע תחתונות, הם מקור המשכת והתפשטות החיות בעולמות, כמו שכתוב, עולם חסד יבנה, רחמיך וחסדיך כי מעולם המה. ושלש ראשונות, הם למעלה לגמרי מגדר חיות העולמות, ונקרא קדש הקדשים, כי אם שמהם נמשך גילוי אור אין סוף ומוחין בעולמות. ולכן, יש רקיע ופרסא המפסיק, בין שלש ראשונות, לשבע תחתונות, כמו שכתוב, מבטן מי יצא הקרח, וכתוב ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח. ואיתא בכתבי האריז"ל, שלא היה אומרים כן באצילות, אם לא היה כן בשרש הכל. כמו כן יובן על דרך משל באדם קדמון, שבאמת איתא בעץ חיים, שאדם קדמון נקרא אין סוף, בדרך השאלה. ומלכות דאדם קדמון, נקרא מלכות דאין סוף. ולכן, איתא שם גם כן,

שלמעלה ממלכות דאדם קדמון, אין אנו רשאים לדבר. פירוש, לצייר שם התחלקות ספירות. רק, שמכל מקום, אנו מבחינים, שמה שעלה ברצונו להאציל עשר ספירות דאצילות, ואפילו מקורי הספירות והכלים, היינו עשר ספירות דנקודים ועקודים, כל זה הוא לאחר הצמצום. היינו על דרך משל, אם היינו אומרים, שבע תחתונות דאדם קדמון. ומעונה אלקי קדם, זהו שלש ראשונות דאדם קדמון. ועל פי חסידות, זהו פנימיות אדם קדמון, וחיצוניות אדם קדמון.

וזהו מה שפירוש רש"י, ומתחת מעונתו, כל בעלי זרוע שוכנים כו', ולפיכך יחרדו כו'. לעולם, אימת גבוה על הנמוך. שזה מושג בהעשר ספירות, שאצילותם וקיומם, הוא רק ממה שעלה ברצונו, שהוא לאחר הצמצום. אבל אם היה מאיר בהם איזה גילוי יותר, היו מתבטלים לגמרי ממציאותם. ושכל בחינת חיותם, וגם המקור חיים שלהם, שהוא מה שעלה ברצון, כמו שכתוב ומשביע לכל חי רצון, נחשב לא ואין ממש, לגבי מה שלמעלה מהצמצום, וזהו רם ונשא גדול ונורא כו', כמו שכתוב במקום אחר.

ומה שפירוש רש"י, שזרעות עולם, הם סיחון ועוג, היינו כי סיחון ועוג הם מהענקים, שהיו מעניקים את החמה. ויש בחינת זו בקדושה גם כן, שאברהם אבינו עליו השלום נקרא האדם הגדול בענקים, בחינת ורב חסד וגדל חסד. ושם יש גם כן שורש לענקים, בלעומת זה, בדרך שבירת הכלים. וכמו כן, גם בכתר דכללות, יש שורש לשני הבחינות. אבל הכל ומתחת מעונתו כו', ועל כן ויגרש מפניך אויב ויאמר השמד, דכתיב, הוי"ה יחתו מריביו. ויש גרשיים על הוי"ה, היינו שני גירושין להרע. הראשון, מהוי"ה שמצד סדר ההשתלשלות, שזהו בדרך מלחמה, כמו שכתוב הוי"ה איש מלחמה, לכבוש ולהכניע לבד. ובנפש, זהו אתכפייא. אבל כדי שיהיה וכל אויביך יכרתון, זהו מבחינת תרום ירך כו', כתר, אותיות כרת, היינו פנימיות הכתר.

ובגמרא, אין העולם עומד, אלא על מי שמשים עצמו כמי שאינו, שנאמר ומתחת זרועות עולם. ופירוש רש"י, ומתחת אותם שהם שפולים ונמוחים, כאסקופה הנדרסת, מהם הוא זרועות עולם. וצריך להבין, מי הוא האיש שישים את עצמו כמי שאינו. והענין כמו שכתוב, והחכמה מאין תמצא. שאור אין סוף עצמותו, שלמעלה מהחכמה, נקרא אין האמיתי, שמושלל מכל גדר גילוי ומהות מושג, ונקרא סתימא דכל סתימין, שהוא סתים ונעלם מהכל בשוה.

ומשים את עצמו כמי שאינו, הוא ענין שפלות אמיתי, מפני שניכר פחיתותו וחסרונו, ומחמת זה, הוא שפל ונבזה בעיניו, וכאלו מקומו חלל ומקום פנוי לגמרי, כדאיתא בתורה אור. על ידי זה, הוא מגיע גם כן בבחינת אין האמיתי. ועל זה נאמר, כה אמר הוי"ה רם ונשא מרום וקדוש אשכון את דכה כו', וכתיב כי רם הוי"ה ושפל יראה. ואין

זה המדריגה דשפיכת הנפש, המבואר במקום אחר, שמגיע באור אין סוף כו', ששפיכת הנפש, זהו מה שמתבטל כל עשר ספירות הנפש, ונכלל בנקודת הרצון פשוט, שלמעלה מהחכמה שבנפש, ליכלל וליבטל בבחינת אנת הוא חד ולא בחושבן, עד שיהיה אין ואפס מכל מהות הנפש. אבל זהו רק שפלות, מפני שמכיר פחיתת ערכו ושפלות מהותו, שאין לו לא מוחין ולא מדות כו'. ומחמת זה, הוא אין לגמרי, כאלו מקומו חלל. על ידי זה, הוא מגיע בבחינת אין האמיתי, ולמעלה יותר גם מעל ידי שפיכת הנפש, וכמו שיתבאר.

וזהו כמו שנתבאר בלקוטי תורה, בדרוש מי אל כמוך. שכשמתבונן איך שכל סדר השתלשלות וכל העליות עד נו"ן אלף יובלות, הוא רק כמו שכתוב, ברגע קטן עזבתיך כו', על ידי זה נעשה אהבה רבה וכלות הנפש, ליכלל וליבטל באור אין סוף עצמותו, שלמעלה מגדר זמן לגמרי. וכמו כן, כשישים אל ליבו, ריחוקו מאור פניו יתברך, איך שבהכל בא כו', אזי נתמרמר מאד בנפשו, ויהיה רע ומר לו כו', עד שימאס לגמרי בחיי הזמן. על ידי זה, מגיע גם כן באור אין סוף שלמעלה מהזמן, כי כך הוא המדה שיסד המאציל העליון ברוך הוא, להיות באתערותא דלתתא, אתערותא דלעילא, על ידי שופר גשמי, שהוא מיצר ומרחב בגשמיות. וגם אפילו הרצון הפשוט ורעותא דליבא של האדם, אינו בערך כלל שיעורר כו'. ומכל מקום, נמשך על ידי זה אתערותא דלעילא, מבחינת שלמעלה, שנקרא מיצר, דהיינו דיקנא קדישא, דאיתא באדרא רבא, אתר דשרי דיקנא לאתפשטא, הוא מקום צר כו'. וכן על ידי סוכה, ממשיכים מקיפין דאימא.

ויש הפרש בין ענוה ושפלות. ששפלות, הוא מפני חסרונות שבו, וכשמכירים היטב, אזי הוא שפל ונבזה בעיניו. וענוה, הוא אדרבה, כשהוא שלם בכל המעלות, ואף על פי כן, הוא עניו ושפל, כמו משה רבינו עליו השלום, שהיה מבחר מן האנושי, והיה שלם בכל המעלות. וכמו שדרשו רז"ל הפסוק, אוקיר אנוש מפז, זה משה. וכן פירוש, אדם אחד מאלף מצאתי, זה משה. וכתוב, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. ולכן אמר, שש מאות אלף רגלי העם כו', שדור דיעה היה בחינת רגל לגביה, שידע כל המעלות שלו, ועם כל זה, היה עניו מכל האדם כו', שלא הרגיש בכל מעלותיו, והיינו מפני עוצם התקרבותו וביטולו לאור אין סוף ברוך הוא, לא היה נחשב כל המעלות שלו ויתרוננו על הכל, כי הם שוים באמת.

וזהו על דרך שאיתא בביאורי הזוהר, שעשר ספירות דעקודים נקרא ענוי ארץ, והיינו כי בעקודים הוא מספר רבבה, שיש שם ריבוי התכללות ומזיגות מדות וכלים שונים לאין שיעור. ומובן, שריבוי התכללות דשם, הוא גם כן ריבוי התחלקות. ומכל מקום, כל הריבוי התחלקות, נכלל שם, שעקוד בכלי אחד, והיינו מפני עוצם הביטול לאור

אין סוף ברוך הוא. ושרש ענוה ושפלות, למעלה, שפלות הוא בבחינת המלכות, שבה הוא החסרונות, מארת חסר, והוא מקור היש, ורגליה ירדות, וכל הפגמים מעוונות שייכים בה, ולכן הוא בבחינת שפלות, וגם יש בה הביטול דבחינת מקבל, כדאיתא בראשית חכמה, ששלימות הביטול דבחינת מקבל, הוא בבחינת לבנה כו'.

וזהו שדוד שהיה מרכבה לבחינת מלכות, אמר, ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל ואנכי תולעת כו'. שהיה מלך ישראל, והיה ראש לכל בעלי רוח הקודש, ואמר ספר תהלים באהבה רבה וכלות הנפש כו'. בכל זה, היה שפל מאד, לפי שידע היטב, שכל המעלות שבו, זהו רק מה שנמשך לו מלמעלה, כמו שכתוב, כי ממך הכל ומידך כו'. ומצד הגוף, עלול לכל החסרונות. וכמו כן, ישראל מונין ללבנה, להיות בבחינת שפלות וביטול. ואפילו צדיקים גדולים יכולים להיות בשפלות מחשבון זה, כי כל המעלות, הכל מלמעלה. ומצד הגוף, עלול לכל החסרונות.

ושרש ענוה, הוא בכתר. כדאיתא, כתר עליון, אף על גב דאיהו אור צח כו', אוכם הוא קדם עילת העילות. ונתבאר במקום אחר בשם הרב המגיד נשמתו עדן, שזהו יראה בושט וענוה, והוא בחינת פנימיות הכתר, שמתאחד בעתיקא קדישא. ובסידור בדרוש אחרי הוי"ה אלקים תלכו בשער התשובה, נתבאר ההסבר על זה, על פי מאמר רז"ל, כל המשפיל את עצמו, הקדוש ברוך מגביהו. פירוש, לבחינת סובב כל עלמין. ונתבאר שם המשל על זה, מעיגול גדול. שדבר העומד באמצעות העיגול, הוא רחוק מהעיגול. וכשנדחה לתחתיות העיגול, הוא מתקרב אל העיגול. ובעיגול, אין בו מעלה ומטה. ואם כן, הרי הוא למעלה.

וכוונת הנמשל, כי סובב כל עלמין, הוא בחינת עיגולים. וסובב הכללי, הוא בחינת עיגול [הגדול]. וכשהוא בבחינת מוחין או מדות, שהוא שיעור איזה מציאת, הרי הוא באמצעות העיגול. גם רצון פשוט, הוא גם כן מציאות. היינו בבחינת החלל ומקום פנוי, ששם הוא מצב כל ההשתלשלות, באופן שנראים ליש, אבל הוא רחוק מהעיגול כו'. ורק שנדחה לתחתיות העיגול, היינו על ידי שפלות אמיתי, כאלו מקומו, בזה היש ופירוד גמור דעולם הזה, חלל ומקום פנוי כו', על ידי זה הוא מתקרב על עיגול הגדול, שהוא בחינת אֵין האמיתי. וזהו אין העולם עומד, (עיינ דרוש המתחיל שבט ומטה), אלא על מי שמשים עצמו כמי שאינו.

ומה שבחינת זו נקרא זרועות עולם, יובן על פי מה שנתבאר בדרוש שלש פעמים, בענין הוא מקומו של עולם. שבחינה זו, הוא הנושא וסובל את כל המקום דחלל ומקום פנוי, עיין שם באריכות. ובלקוטי תורה, על פסוק מי אל כמוך הנזכר לעיל, נתבאר בענין לשארית נחלתו, למי שמשים את עצמו כשיריים, היינו כשיריים שממעלה

למטה, ונתבאר זה בדרוש שבט ומטה הנזכר לעיל. והיינו כי יש מדריגות בשפלות, שכשהוא רק כשריים וכמותר בעולם, על כל פנים, הרי הוא עדיין באיזה מציאות, ולכן מגיע רק בבחינת עיגולי אדם קדמון. אבל כשמשים את עצמו כמי שאינו, שמקומו חלל, מגיע באין האמיתי דעיגול הגדול.

נמצא, מבואר מכאן, שלשה מדריגות על ידי שפיכת הנפש, שזהו ענין קומי לכו, הנזכר לעיל, שהוא ענין עליות והתקשרות הנשמה בשורשה, מה שישראל עלה במחשבה הקדומה, שהוא פנימיות אדם קדמון, מגיע בבחינת האור פנימי שמגילוי הקו באדם קדמון. ועל ידי שמשים את עצמו כשיריים, מגיע בעיגולי אדם קדמון. ועל ידי שמשים את עצמו כמי שאינו, מגיע בעיגול הגדול, ועל זה נאמר, ומתחת זרועות עולם. נמצא, לפירוש הגמרא, ומתחת זרועות עולם, הוא למעלה מבחינת מעונה אלקי קדם.

ויגרש מפניך אויב, קאי גם כן על ומתחת כו', שעל ידי שפלות אמיתי, דוחים אחיזת החיצונים לגמרי, ומכריתים אותם. וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום בספר תהלים, בקפיטול קל"א, המזמור ה' לא גבה לבי כו', אשר קל"א גימטירא סמא"ל, (והוא סוד תולה קלא אילן בבגדו), שעל ידי שפלות, מכריתים הס"מ. וזהו היה כל עסק דוד, להכרית מארץ זכרם. ובשביל זה, נלחם כל המלחמות, כמו שכתוב, מלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה כו'. וגם, על ידי שפלות, נדחים כל המקטריגים והדינים מן האדם, כי אין מעיינים ומדקדקים עליו כל כך.

ובכל זה יובן מה שאיתא בכתבי האריז"ל, על פסוק וישקול אברהם לעפרון את הכסף ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר. דאברהם, הוא אברהם סבא דעתיק. עפרון, הם צדיקים הטמונים בעפר. ארבע מאות כו', ת' עלמין דכיסופין דיירתיך צדיקייא לעלמא דאתי, שהם מבחינת עובר לסוחר, למעלה מבחינת סובב כל עלמין. ולכאורה, תמוה, למה נקראים הצדיקים עפרון כו'. ויובן על פי מאמר רז"ל בסוטה, על פסוק הקיצו ורננו שוכני עפר. מי שנעשה שכן לעפר בחייו, עפרו ננער בתחיית המתים. אבל מי שיש בו גסות הרוח, אין עפרו ננער בתחיית המתים. וגם זה תמוה לכאורה, דבהדיא איתא במשנה, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ואפילו הנשרפים והנחנקים. ורק המנוים שם במשנה, שאין להם חלק לעולם הבא, האומר אין תחיית המתים כו'.

ויש שלש טעמים על זה. הראשון, כי מיתה בגשמיות, נמשך ממה שיש מיתה ברוחניות. והוא ענין מה שכתוב, וימלוך וימת, שבירת הכלים, משבע תחתונות דס"ג. ותחלת השבירה ונפילה, הוא בשם ב"ן, מקור התהוות היש דבריא יצירה עשיה, אך זהו עדיין קדושה. ועיקר שבירת הכלים ומיתת המלכים, הוא מה שנפל ביש ופירוד גמור דשבעים שרים דנוגה, וזהו מקום המיתה כו'. ולמעלה באלקות, אין הגאווה

והענווה הפכים כלל, כמאמר, במקום גדולתו של הקדוש ברוך הוא, שם אתה מוצא ענותנותו. ורק למטה, הגאווה הוא שבירה ומיתה, וזהו שאיתא בספרי, שגאווה נקרא אבי אבות הטומאה, (ונבלה טוב ממנו, כי הוא רק אב הטומאה). ובגמרא, הרחיקו זה, לא מיניה ולא מקצתיה. והנה מ"ה מברר ב"ן. וכשמתברר, נכלל בפנימיות ס"ג, וזהו מְחִיָּה גימטריא ס"ג. ואם כן, מי שיש בו גסות הרוח, מורה שלא נגע כלל בכירור דשם ס"ג, ולכן נשאר במקום המיתה, ואין עפרו ננער כו'.

טעם שני, כי תחיית המתים, הוא שיהיה הגוף קרוב למעלת הנשמה, ויהיה ניזון מאלקות, כמו הנשמה. וזה אי אפשר, כי אם מצד עיגול הגדול, שמקיף לכל החלל ומקום פנוי, וגילוי זה אור הקו, בשוה. מה שאין כן, גילוי אור הקו שנמשך בדרך וסדר השתלשלות, הגוף רחוק ממעלת הנשמה, וצריך למזון גשמי. ולהגיע לעיגול הגדול, הוא רק מי שמשים את עצמו כמי שאינו.

שלישי, כדמסיים בפסוק, כי טל אורות טליך. פירוש טל אורות, שלמעלה מהתלבשות והגבלה בכלים, והוא ענין חותם בולט. שהאורות המלוכשים בכלים, הם בבחינת שקיעה והלבשה בכלים. וידוע, שהמשכת חותם בולט מלמעלה למטה, הוא על ידי חותם שקוע ממטה למעלה, שהוא ענין שפלות וביטול המהות לגמרי. ומפני כל זה, מי שנעשה שכן לעפר בחייו, עפרה העליון, הוא בחינת המלכות, עפרא קדישא, בחינת שפלות וביטול כו'. על ידי זה, מברר ב"ן, להיות נכלל בפנימיות ס"ג, שהוא ענין מחיה מתים. אבל מי שיש בו גסות הרוח, אין עפרו ננער בתחיית המתים. פירוש, שהגוף לא יקום בתחיית המתים. ומה שנמנה במשנה, שאין להם חלק, האומר אין תחיית המתים, זהו גם הארת הנפש רוח נשמה, שהיה להם שייכות אל הגוף, שגם כן לא יעמדו, כי אם שילכו לאבדן. אבל כאן, רק אין עפרו, שהוא הגוף, ננער. אבל הנפש רוח נשמה, נתלבשו בגוף אחר, ויעמדו בתחיית המתים. ולכן, כל ישראל, יש להם חלק לעולם הבא.

סליק.